

Список використаних джерел

1. Верещагіна Г. Д. Впровадження інноваційних технологій на уроках біології з використанням опорних конспектів: Методичний посібник. Харцизька українська гімназія з класами загальноосвітньої школи I ступеня, 2011. 50 с.
2. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К.: А.С.К., 2004.
3. <http://on2.docdat.com/docs/3200/index-407074.html>.
4. <http://osvita.ua/school/method/technol/6603/>.
5. <http://timso.koippo.kr.ua/hmura9/testovi-tehnolohiji-navchannya-na>.

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ ШКОЛЯРІВ

Сенишин В. М., Москалюк Н. В.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Освіта України на сучасному етапі характеризується переорієнтацією зі знаннєвої парадигми – на компетентнісну, ґрунтується на діяльнісному й особистісному підходах. Важливим є розвиток творчого потенціалу школярів, опанування ними способів самореалізації у дослідницькій діяльності. В умовах розвитку суспільства, виходу на нові рівні пізнання природи, особливого значення набуває ініціативність молоді, її прагнення виявляти новизну, активно досліджувати складність мінливого світу, а також діяти творчо. Значний потенціал для розвитку творчих здібностей учнів закладений у дослідницькій діяльності. Аналіз науково-педагогічної літератури [1, 2] свідчить про те, що у вітчизняній і зарубіжній літературі вже склалися теоретичні передумови для роботи школи щодо організації дослідницької діяльності учнів.

Світ природи прекрасний і різноманітний, основне завдання вчителя – навчити своїх учнів як цей світ пізнати, досліджувати і як з ним працювати. Учні завжди сповнені запитань, їх цікавить майже все, що їх оточує. Саме від навчання залежить ким у дорослому житті стане дитина: біологом, лікарем, ветеринаром, інженером, або аграрієм. Тому завдання вчителя саме в цей час

не загубити цю цікавість, а розвинути її. На нашу думку, найкращий спосіб досягнути цієї мети – залучити дитину до активного дослідження природи.

Певний рівень дослідницьких компетентностей формується в процесі урочної роботи за умови використання вчителем різних видів дослідницьких завдань, проведення лабораторних та практичних робіт. Для досягнення успішного результату саме на уроках, слід розвивати в учнів інтерес і до навчального предмету, і до дослідницької діяльності. Викладання біологічних дисциплін необхідно спрямовувати в такому руслі, щоб нові поняття учні відкривали для себе у процесі дослідницької діяльності. Методикою формування дослідницьких умінь передбачено використання проблемного (дослідницького) лабораторного методів, коли висувається гіпотеза дослідження, визначаються його шляхи, добираються необхідні матеріали і прилади самими учнями. Труднощі спонукають учнів до самостійної роботи та ролі активного дослідника; він збирає й оцінює основні та допоміжні дані, альтернативні гіпотези, обґрунтовує вибір способів накопичення інформації тощо. Вирішення проблеми активізує продуктивне мислення, збільшує кількість освоєних предметів та явищ і, найголовніше, формує творчий підхід до навчання.

Використання дослідницьких завдань дозволяє учням не тільки одержати підтвердження теоретичного матеріалу, а й здобути певні знання і навички з практичного вирощування рослин, догляду за тваринами, проводити досліди в лабораторних умовах та на шкільній дослідній ділянці, формуються навички критично аналізувати навчальну і наукову літературу, працювати з обладнанням та приладами, проводити досліди у природі та в лабораторіях, оформляти результати досліджень, їх аналізувати і робити висновки тощо. Використання завдань різного рівня складності спричиняють високу активність і самостійність учнів. Наприклад: 1. Доведіть, чому розпушування зораного ґрунту сприяє збереженню вологи в ньому? 2. Чому говорять: “Весняний день рік годує”? 3. Поясніть, як з дички виростити культурне плодове дерево? 4. Розробіть план вирощування і догляду за розсадою помідора їстівного. Які умови необхідні для покращення урожаю? 5. Згадайте будову курячого яйця й

спрогнозуйте, що є запасом поживних речовин для розвитку курчат. 6. У кактусів листки перетворилися на колючки. Де ж в них розташована фотосинтетична «кухня»? 7. Верба має обвислі гілки з обвислими листками. Чи це наслідок нестачі води у них? 8. Щоб зварити крупу, її заливають водою у кількості у 2–3 рази більшій, ніж самого зерна. Куди дівається вода під час варіння? 9. Чи одній рослині можна прищепити будь-яку іншу? Чому щеплення є успішними далеко не між усіма рослинами? 10. Висуньте гіпотезу, яка могла б пояснити той факт, що для трав найчастіше властива мичкувата коренева система, а для дерев – стрижнева. 11. Якщо узимку ходити без рукавичок, чи облизувати губи на морозі, то шкіра обмерзає і тріскає. Що з нею відбувається?

Отже, навчання учнів – творчий процес, що потребує постійної індивідуальної повсякденної роботи, оскільки у навчальному закладі не закінчується формування особистості спеціаліста, воно продовжується упродовж життя і практичної діяльності та безперервного підвищення кваліфікації.

Список використаних джерел

1. Груніна Г. М. Організація творчої та пошукової діяльності учнів / Г. М. Груніна // Завучу. Усе для роботи. 2013. № 13-14. С. 18–23.
2. Пометун О. І. Запровадження компетентнісного підходу – перспективний напрям розвитку сучасної освіти [Електронний ресурс] Режим доступу: [http:// visnyk.jatp.org.ua](http://visnyk.jatp.org.ua).

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ЗВО В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ЗООЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ

Бецько Г. В., Степанюк А. В.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Модернізація сучасної освіти передбачає модернізацію змісту освіти, зокрема, змісту дисциплін зоологічного циклу, переорієнтацію цілей навчання, перебудову структури дисциплін, впровадження нових технологій для їх вивчення, інтеграцію та диференціацію знань, формування цілісних уявлень про природу та тварин у ньому.